

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KËSHILLI I BASHKISË FIER

13332/2
13332/2
Nr. ___ prot

Fier, më 26.12.2024

VENDIM

Nr. 146 Datë 23.12.2024

“PËR MIRATIMIN E TRAJTIMIN E QENVE ENDACAK”

Këshillit të Bashkisë Fier, sot më datë 23.12.2024, I paraqitet për shqyrtim materiali nga ekzekutivi I Bashkise Fier për miratimin e fondit për trajtimin e qenve endacake në qytetin e Fierit. Bazuar në ligjin Nr 139 /2015 “Për qeverisjen vendore” kreu VII “Funksionet dhe kompetencat e Nësive të vetqeverisjes Vendore,,neni 27 “Funksionet e Bashkive në fushën e Bujqësië,,Zhvillimit Rural ,pyjeve, kullotave publike,natyrës dhe biodiversitetit” në ligjin e Shërbimit Veterinar në Republikën e Shqipërisë nr. 10465 datë 29.09.2011 neni 56, I ndryshuar me ligjin nr. 71 datë 04.06.2020 neni 21, pika 1, shkronja a ,shkronja ç si dhe V.K.M nr 475 datë 30.07.2021 për detyrat funksionale të Shërbimit Veterinar të Njësive të Qeverisjes Vendore kreu III, ”Mbikqyrja dhe mbajtja nën kontroll e qenëve dhe maceve endacake, Këshilli i Bashkisë Fier ,

VENDOSI:

1. Autorizimin e ekzekutivit t Bashkisë Fier për fillimin e procedurave të trajtimin e qenve endacakë.
2. Për ndjekjen e procedurave të mëtejshme administrativo-ligjore, ngarkohet ekzekutivi i Bashkise Fier.
- 3.Ky vendim hyn në fuqi 10 ditë pas shpalljes.

KRYETAR I KËSHILLIT
ANTONETA ÇUNAJ

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BASHKIA FIER
DREJTORIA E ÇËSHTJEVE BUJQESORE, PYJEVE, MJEDISIT DHE VETERINARISË

TRAJTIMI I QENËVE ENDACAKE (TË RRUGËS)

❖ QENTË NË KOMUNITET

Kafshët kanë qënë gjithmonë një pjesë mjaft e rëndësishme e qytetërimit tonë. Jeta e cdo kafshe ka një rëndësi të madhe, si nga pikëpamja etike ashtu edhe e ekuilibrit natyror që egzistenca e tyre garanton.

Kafsha ka një rol në dinamikën e natyrës dhe për këtë arsye ka të drejta të cilat burojnë nga fakti që është qenie e gjallë.

Për më shumë se 10.000 vite, qentë kanë bashkëjetuar me njerëzit, duke ofruar shumë të mira për ta. Përkundër të mirave, mungesa e kontrollit të qenve si kafshë shoqëruese, mund të shkaktojë shqetësime në komunitet. Këto shqetësime përfshijnë rritjen e numrit të qenve endacak, gjë që rrezikon shëndetin dhe sigurinë publike, dhe mirëqenien e vet kafshëve që jetojnë në rrugë.

❖ DINAMIKA E QENËVE NË KOMUNITET

Dinamika e popullsisë së qenve endacak krijohet me nën-popullsi të ndryshme të qenëve në rrugë, që bashkëveprojnë/riprodhohen dhe formojnë tërë popullsinë e qenëve endacak. Kjo dinamikë merr parasysh proceset e braktisjeve, lindjeve, vdekjeve dhe riprodhimit për të kuptuar mënyrën se si qentë hyjnë dhe largohen nga kjo popullsi. Qentë si kafshë shoqëruese (ang. ‘companion animal’ ose ‘pet’) zakonisht blihen nga dyqanet e kafshëve apo dhurohen nga ndonjë mik apo familjar. Qentë si kafshë shoqëruese, normalisht duhet të mbahen me përgjegjësi të plotë duke iu ofruar strehim të sigurtë

Pavarësisht se nuk ekzistojnë të dhëna empirike, burimet kryesore të qenëve endacak në qytetin tone janë :

1. Braktisja e qenëve dhe këlyshave të pa dëshiruar, nga shumë pronarë.
2. Shumimi dhe shitja e pakontrolluar nga mbarështuesit e pa regjistruar dhe pa licencuar,
3. Importi jashtëligjor i kafshëve shoqëruese, dhe
4. Riprodhimi i vazhdueshëm i qenve të pa kastruar/sterilizuar .

❖ Problematikat nga qentë e rrugës.

Qentë e rrugës janë një problem gjithmonë aktual në rrugët e qyteteve dhe jo vetëm në qytetin Fier. Si në qendër ashtu edhe në periferi mund të shohësh një grup prej 5-6 qenesh ku disa prej tyre enden në brendësi të lagjeve. Duke jetuar në kushte të këqija dhe duke u ushqyer me mbeturina, ata bëhen bartës të shumë sëmundjeve të rrezikshme, të cilat mund të transmetohen edhe te njeriu. Qentë e rrugëve, të njohur në literaturë shkencore si qentë e lirë, janë qen të pakonfirmuar që jetojnë në qytete. Ata jetojnë pothuajse kudo që ekzistojnë qytetet dhe lejon popullata lokale njerëzore. Qentë e rrugës mund të jenë qenët e humbur, kafshët shtëpiake të cilat janë larguar ose braktisen nga pronarët e tyre, ose mund të jenë qentë e rrugës që nuk kanë qenë kurrë në pronësi.

- Mbi popullimi i qenve të rrugës mund të shkaktojë probleme për shoqëritë në të cilat ata jetojnë. Megjithatë, kafshimet nga qentë mund të ndodhin kur qentë janë duke u përpjekur të bashkohen ose të luftojnë mes vete, ose janë të uritur atëherë këmbësorët dhe njerëzit e tjerë në afërsi mund të kafshohen më lehtë.
- Qenve ju pëlqen të prishin koshat e hapur të mbeturinave duke i shpërndarë ato në rrugë. Qentë e braktisur jetojnë në kope dhe shpesh herë agresohen me njëri tjetrin duke shkaktuar zhurmë të madhe dhe shqetësuese si dhe frike për banorët. Jo të gjithë qentë janë miqësorë kundrejt njerëzve dhe mund ti kafshojnë ata nëse nuk janë nën kontrollin e duhur. Një qen i lëshuar mund të jetë burim aksidenti nëse vrapon në rrugë dhe kjo mund ti shkaktojë dëmtime jo vetëm atij por edhe njerëzve të tjerë.
- Kafshët e braktisura në rrugë në mënyrë të vecantë qentë, përbëjnë një problem mjaft të madh për qytetin e Fierit. Numri i tyre është rritur këto vitet e fundit. Edhe pse është e vështirë të bësh një bilanc të saktë të numrit të kafshëve të braktisura në zonat urbane, supozohet që ky numër të jetë afërsisht 300 qenë endacak. Rritja e numrit të tyre sjellë edhe rritjen e rasteve të sëmundjeve zoonotike, të cilat përbëjnë një rrezik serioz për shëndetin e popullsisë. Vlen të theksohet gjithashtu se qentë endacakë janë mbartësit kryesorë të sëmundjeve që vijnë nga parazitët.
- Është e domozdoshme që të gjejme një zgjidhje për trajtimin e tyre, pasi rrugët janë të mbushura me qenë endacak.
- Shumë Bashki në vendin tonë si Bashkia Tirane, Bashkia Korçë, Bashkia Shkodër, Bashkia Kucovë etj, e kanë zgjidhur problemin me qentë endacak (të rrugës), si me operatorë private si dhe strehëzave veterinarë që kanë ngritur nëpërmjet metodës KSVL (Kap, Sterilizo, Vaksino, Lësho). Bashkia Fier për 4 vite (2017, 2018, 2019, 2020) e ka trajtuar problemin me qentë endacake nëpërmjet një marrëveshjeje të nënshkruar me shoqatën zviceriane "Jeta, Tier und

mensch”(Jeta, njerezit dhe kafshët) po nëpërmjet metodës KSVL, por në pamundësi financiare të shoqatës në fjalë kjo marveshje prej vitit 2021 nuk ka funksionuar dhe kjo ka sjellë shumimin dhe shtimin e qenëve të rrugës.

- Për trajtimin e qenëve endacakë na ngarkon Ligji i Shërbimit Veteriner në Republikën e Shqipërisë nr.10465 datë 29.09.2011 i ndryshuar me ligjin nr 71 datë 04.06.2020, neni 24, shkronja c “V.K.M nr 475 date 30.07.2021, kreu III, pika 1 “Njësitë e vetqeverisjes vendore mbajnë nënkontroll lëvizjen e qenëve dhe maceve të rrugës”

Jemi ende shumë pas në mënyrën e trajtimit të kafshëve endacake, në lidhje me vendet e tjera europiane.

❖ **Pritshëmiret nga trajtimi i qenëve të rrugës.**

- Përmirësimi i situatës problematike të krijuar nga qentë endacakë në qytetin e Fierit, ulja e agresivitetit, rrezikshmërisë ndaj tyre dhe ajo që është më e rëndësishme përmirësimi i shëndetit publik.
- Reduktimi i sëmundjeve zoonotike duke siguruar një vaksinim të mundshëm i të gjithë qenve të rrugës, si dhe pajisjes së tyre me matrikull.
- Ulja e numrit të qenve dhe maceve endacake nëpër rrugë dhe ndalimi i shumimit të tyre nëpërmjet kastrimit, sterilizimit dhe jo vrasjes.
- Identifikimi dhe regjistrimi i qenve.
- Sensibilizimi dhe ndërgjegjësimi i komunitetit
 - Promovimi i një kulture të respektit për kafshët dhe jo dhunës ndaj tyre, me qëllim përmirësimin e raportit njeri kafshë.
 - Te frenojme fenomenin e braktisjes së kafshëve nga pronarët e tyre.
 - Të krijojmë një personel dhe vullnetarë, të cilët ti dedikojnë një pjesë të kohës së tyre përkujdesjes ndaj kafshëve .
- Afrojmë mundësi nxënësve të Shkollës së Mesme Profesionale Rakip Kryeziu Dega Veterinari, të kryejnë praktikat veterinare si dhe ti kemi vullnetare për qentë endacake.

❖ **Strategjia që do të ndiqet për të zgjidhur problemin e kafshëve të rrugës, është metoda KSVL(Kapja,Sterilizimi,Vaksinimi,Lëshimi) që këshillohet nga WSPA (World Society for the Protection of Animals), dhe është një nga metodat më të sukseshme të kontrollimit dhe manzhimit të qenëve endacakë, që ka funksionuar në të gjitha vendet e zhvilluara sipas organizatave botërore si OBSH, OIE dhe Konventa evropiane për Mbrojtjen e kafshëve shoqëruar nëpërmjet etapave të mëposhtme:**

❖ **‘Kapja’**

Kapja e qenëve do të bëhet me mjete të specializuara (pushkë narkotike, rrjet ,lak) dhe dërgimi i tyre në ambientet e Klinikës Veterinare, ku më pas do të realizohet:

- **Kontrolli klinik i tyre.**

Tek metoda KSVL,kapja duhet të bëhet nga persona të kualifikuar (të trajnuar) që ta bëjnë zënien e qenve me mënyra me të cilat kafsha nuk lëndohet apo vihet në stres, pa nevojë. Pas zënies, qeni endacak vendoset në makinën transportuese e cila duhet të përmbajë kushtet adekuate për transport të duhur të qenëve endacak, pranë klinikës veterinare për t’u përgatitur për operacion. Pasi qeni të transportohet në klinikën veterinare, ai futet në karantinë të klinikës, ku i bëhet një kontrollë i

përgjithshme dhe diagnostifikohet nëse ka ndonjë sëmundje të rrezikshme ngjitëse për qentë e tjerë apo njerëzit.

❖ Sterilizimi

Pas periudhës para operacionale, qeni futet nën anestezi dhe përgatitet për kastrim apo sterilizim. Pas operacionit, qeni duhet të vendoset me kujdes për rehabilitim, në një boks/dhomë të përshtatshme ku mund të lëvizë lirshëm. Lirimi i një qeni mashkull bëhet 3-5 ditë pas operacionit, qentë femra në varësi të operacionit..

❖ Vaksinimi dhe dehelmintizimi

Vaksinohet kundër tërbimit, gjë që është ligjërisht e kërkuar në vendin tonë dhe më pas kurohen për parazitë të brendshëm.

❖ Matrikullimi

Pasi janë vaskinuar dhe kuruar për parazitë qentë do të pajisen me një matrikull (numer identifikimi në vesh për ta dalluar nga qentë e tjere dhe për të informuar qytetarët se qeni nuk mbarështohet dhe që është i vaksinuar kundër tërbimit. I gjithë ky proces do të fotografohet dhe regjistrohet në një CD.

❖ Lëshimi i qenit

Qentë duhet të leshohen në të njëjtin vend ku kapen, dhe lëshimi duhet të bëhet jo më vonë se 3-5 ditë pas kapjes, sepse përndryshe territori i mëparshëm mund të pushtohet nga qen të rinj që çon në përleshje midis qenëve.

Lëshimi saktësisht në vendin se ku është marrë është shumë i rëndësishëm, sepse qentë mësohen në një vend të caktuar dhe dinë ku të kërkojnë ushqim në lagjet ku janë rritur dhe po ashtu i njohin banorët përreth; kjo do të thotë që rreziku i sulmeve të tyre ndaj njerëzve është shumë i vogël, sepse janë mësuar në një lagje apo vend të caktuar.

I gjithë ky proces do të fotografohet dhe regjistrohet në një CD.

Qentë janë pjese e komunitetit, ndaj i takon edhe komunitetit që t'i trajtojë mirë, pa dhunë dhe me dashamirësi.

Qentë që paraqesin agresivitet dhe sëmundje të rrezikshme, do të kontrollohen nga veterinerët dhe më pas merren masa për asgjësim, me metodën e eutanazisë me qëllim të mos shkaktoj dhimbje dhe vuajtje, kjo në bazë të ligjit të Shërbimit Veteriner në Republikën e Shqipërisë nr.10465 date 29.09.2011.

Gjithë procesi i trajtimit të kafshëve do të monitorohet nga Specialistët Veterinar të Bashkisë dhe numri i kafshëve që do trajtohen do të regjistrohen në një regjistër të vecantë.

Konceptoi:

Melaize KORÇARI (Specialiste Veterinere)

Ervin Shehaj (Specialist Veteriner)

Miratoi:

Ferrik Avdiaj (Drejtor Drejtorie)

